

ת"פ 48521/10/17 - מדינת ישראל נגד מ ח

בית משפט השלום בקרית

ת"פ 48521-10-17 מדינת ישראל נ' ח
בפני כבוד השופט יוסי טורס

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

מ ח

הנאשם

הכרעת דין

כתב האישום ויריעת המחלוקת

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה של איום על גרושתו (להלן - המתלוננת). האירוע מושא כתב האישום התרחש ביום 22.6.17, כאשר במהלך שיחת טלפון אמר הנאשם למתלוננת "אני מצדי אערוף לך את הראש, את הראש אני אערוף לך...את זבל...לכי תזדייני יא שרמוטה".

בתשובתו לאישום לא חלק הנאשם על כך שאמר את הדברים, אך טען כי הם נאמרו אגב סערת רגשות, מבלי כוונה להפחיד את המתלוננת.

ראיות הצדדים וטעוניהם

2. בהמשך לתשובתו לאישום, ויתר הנאשם על כל עדי התביעה זולת המתלוננת. הנאשם העיד להגנתו ולא הביא עדים נוספים.

3. הן המתלוננת והן הנאשם העידו בקצרה ואף החקירה הנגדית הייתה קצרה. לזכות ב"כ הצדדים ייאמר שכל אחד הקפיד שלא ללבות את היצרים וזאת מתוך הבנה שכיום יחסי הצדדים תקינים יחסית וראוי לשמר מצב זה. אפרט להלן בקצרה, ובמידה הנדרשת, את ראיות הצדדים.

4. השיחה בה נאמרו הדברים מושא האישום הוקלטה על ידי המתלוננת באמצעות יישומון הקלטה במכשיר הטלפון החכם שהיה ברשותה. הקלטה זו הוגשה כראיה. מהאזנה לשיחה עולה כי הצדדים התווכחו אם שני הילדים יבקרו את הנאשם באותו היום, או שמא רק אחד מהם, והאמירה מושא האישום נאמרה בסוף השיחה. המתלוננת הסבירה כי האירוע התרחש במהלך תקופה קשה מאוד ביחסיהם וכי מדובר היה בשיחה אחת "מיני רבות שהיה (כך במקור-י.ט) אלימות מילולית גם מבחינתי" וכי תלונתה ביקשה להביא להפסקת ההתדרדרות ביחסים. כן טענה המתלוננת שאינה מעוניינת כלל בהליך הפלילי, בשל כך שיחסייה עם הנאשם כיום שונים, אך המשטרה לא שעתה לבקשה לסגור את התיק.

5. הנאשם בעדותו הסביר כי הדברים נאמרו בשעת כעס ולחץ מבלי שהייתה לו כל כוונה לממשם או להפחיד באמצעותם את המתלוננת. עוד הסביר הנאשם כי מדובר היה בתקופה קשה ביחסי הצדדים, בה הוא חווה את התנהגות המתלוננת כמתריסה ופוגענית. עם זאת, הודה הנאשם כי הדברים לא היו צריכים להיאמר והביע צער על כך.

6. ב"כ המאשימה טען בסיכומיו כי מהקשר השיחה ותוכנה ניתן ללמוד על כעסו של הנאשם על המתלוננת ודי בכך כדי להגיע למסקנה שביקש להפחידה בדברים שאמר. בנוסף נטען כי ניתן לעשות שימוש בהלכת הצפיות הפסיקתית, לפיה די בצפיית התוצאה ברמה גבוהה של הסתברות, על מנת לקיים יסוד נפשי של מטרה. ביחס לטענה אפשרית של זוטי דברים, טענה המאשימה כי מדובר באיום ברף גבוה אשר הופנה כלפי בת זוג ומשכך אין לראות במעשה כקל ערך. לאור כך ביקשה המאשימה להרשיע את הנאשם בעבירה שיוחסה לו.

7. ב"כ הנאשם טען כי ניתן ללמוד מהשיחה המוקלטת כי הנאשם היה בסערת רגשות וכי השיחה התנהלה בצעקות הדדיות כאשר אין בה "צד מפחיד וצד פוחד" אלא היא נעשתה "בגובה העיניים". נטען כי הנאשם אמר את הדברים מתוך סערת רגשות מבלי שגיבש יסוד נפשי של מטרה להפחיד וכי אף לא צפה אפשרות זו ברמה גבוהה של הסתברות. בעניין זה הפנה הנאשם לדבריה של המתלוננת עצמה, שתיארה תקופה רוויית אלימות מילולית מצד שניהם, וציין כי יש לראות את הדברים בתוך הקשר זה. בעניין זה טען הסנגור כי המתלוננת כלל לא חששה מהדברים ולראיה השיבה "נו יופי שמענו את הסיפורים שלך" וכלל לא התלוננה אלא לאחר שבועיים, וגם זאת במסגרת תלונה על אירוע אחר (שלא התגבש לכתב אישום). כן טען הסנגור שההליך הפלילי היה מיותר בנסיבות העניין, לאור יחסי הצדדים כיום וההקשר הכללי של המעשה, וכי לא כל אמירה של בן זוג במהלך הליך גירושין רווי יצרים, עולה כדי איום פלילי.

8. טענה נוספת שהעלתה ההגנה הייתה שהמעשה הוא קל ערך ועולה כדי זוטי דברים. צוין כי האיום עצמו מצוי ברף נמוך של חומרה; ההקשר ממקומו ברף נמוך עוד יותר; ולאירוע לא היו תוצאות מזיקות, שכן המתלוננת כלל לא נבהלה ולא התלוננה בזמן אמת. צוין כי אירוע שכזה אינו מצדיק הכתמת הנאשם בכתם פלילי. בהקשר זה טענה ההגנה גם כי מדובר בסכסוך משפחתי אגב הליך גירושין, וכי ההליך הפלילי אינו הכלי הנכון להתמודדות עם האירוע, וזאת מכוח עקרון שיוויון ההליך הפלילי. לאור כך, ביקשה ההגנה לזכות את הנאשם.

דין והכרעה

9. עבירת האיומים, בהתאם לסעיף 192 לחוק העונשין, היא עבירת התנהגות שאינה טעונה הוכחת תוצאה, אולם היא טעונה הוכחת יסוד נפשי מסוג מטרה. היסוד העובדתי אותו יש להוכיח הוא שהנאשם איים "בפגיעה שלא כדין בגופו, בחרותו, בנכסיו....". בפסיקה נקבע כי "יש לבחון את התקיימותו של האיום לפי אמת מידה אובייקטיבית, היינו, האם יש בדברים כדי להטיל אימה בלבו של אדם רגיל מן הישוב בנסיבותיו של האדם שנגדו הופנה האיום" (ע"פ 3779/99 **חמדני נ' מדינת ישראל** פ"דנב(1)408) ומכאן "שלא רגישותו או אטימותו של מי שהדברים היו מכוונים כלפיו, הם שקובעים אם יש בדברים משום איום אם לאו, אלא הערכתו של האדם הסביר, כפי שהיא באה לידי ביטוי על רקע מכלול נסיבותיו של המקרה" (ע"פ 103/88 **ליכטמן נ' מדינת ישראל** פ"ד מג(3)373, בעמ' 378). יש עוד לזכור כי "עבירה זו מגבילה את חופש הביטוי. סיווגו של ביטוי כ"איום" מוציא את הביטוי אל מחוץ לתחום הביטוי המוגן. על כן, ככל שיינתן פירוש רחב יותר למושג האיום כך יתעצמו המגבלות על חופש הביטוי של הדובר" (רע"פ 8736/15 **זילפה צוברי בר נ' מדינת ישראל** (17.1.18)). עם זאת, מטבע הדברים, כבכל איזון בין אינטרסים מוגנים מתנגשים "היו ביטויים שלא יזכו להגנה כלל או שההגנה עליהם תהיה חלשה ביותר נוכח טיבם של הביטויים מחד גיסא ומשקלם של הערכים והאינטרסים המתחרים מאידך גיסא" (רע"פ 2038/04 **שמואל לם נ' מדינת ישראל**, פ"ד ס(4); להלן - עניין לם).

ההגנה לא חלקה על כך שהתקיים במקרה זה היסוד העובדתי ומיקדה טיעוניה ביסוד הנפשי. לאור כך, לא נדרשת בחינת היסוד העובדתי.

10. ביחס ליסוד הנפשי, מדובר כאמור, בעבירה בעלת יסוד נפשי של כוונה מיוחדת מסוג מטרה, אותה יש לפרש כשאיפה להשגת יעד והוא "להפחיד או להקניט" את מי שהאיום הופנה כלפיו (למשמעות הביטוי "בכוונה" ראו סעיף 90א' לחוק העונשין). היינו, אין די בכך שהדברים שנאמרו הם כאלו שיש בהם להטיל פחד בליבו של אדם סביר בנעליו של המתלונן (היינו התקיימות היסוד העובדתי), אלא יש להוכיח, ברמה הנדרשת, כי הנאשם (המסוים) אמר את שאמר מתוך מטרה להשיג יעד זה.

11. לאחר שנתתי דעתי למכלול הנסיבות במקרה זה, דעתי היא שהמאשימה לא עמדה בנטל זה. אנמק להלן מסקנתי.

בענייננו, השיחה מוקלטת ומשכך אין טוב ממשמע אוזניים על מנת לעמוד באופן בלתי אמצעי על נסיבות המקרה הכוללות, ובכללן אופן השמעת הדברים, הקשרם, טון הדיבור וכיוצב' פרטים שיש בהם לסייע למסקנה בדבר הוכחת צפונות לבו של אדם.

12. האזנתי לשיחה פעמים רבות. השיחה נעשתה ביוזמת המתלוננת אשר התקשרה לברר מדוע הסכים הנאשם שבנו יבקרו ללא הבת. נראה כי הנאשם היה בנסיעה אותה עת (שכן מההקלטה נשמע שהוא מדבר דרך דיבורית) וסגנון דיבורו היה כעוס ותוקפני מהרגע הראשון. המתלוננת נשמעת מאשימה את הנאשם שהסכים לבואו של הבן בלבד והנאשם נשמע כמי אשר המצב נכפה עליו בשל סכסוך של הילדים בינם לבין עצמם, אשר אינו קשור אליו. כאמור, סגנון דיבורו של הנאשם היה כעוס ועצבני מאוד במהלך השיחה, ניכר שהצדדים אינם מסוגלים לתקשר אחד עם השני כלל, והם תוקפים מילולית האחד את השני, כל אחד כפי שהוא רואה את הדברים מבחינתו. סגנון דיבורה של המתלוננת פחות

תוקפני, אך היא נשמעת אסרטיבית מאוד, אינה מסכימה שרק הבן יבקר את הנאשם והיא טוענת בפניו כי יש לו "שתי ברירות" - לקחת את שני הילדים או אף אחד. בסופה של השיחה מטיחה בו המתלוננת בטון דיבור מעט "מחנך" ומתנשא כי היה עליו "להתקשר כמו בן אדם" ולומר לה "תכיני להם תיק לשניהם אני בא עוד מעט לקחת אותם". אמירה זו העלתה את חמתו של הנאשם אשר הטיח בה מיד וללא שהות "אני לא אתקשר אליך, אני אם ייצא לי לערוף לך ת'ראש אני אערוף לך", המתלוננת משיבה לו מיד בשלוות נפש "נו יופי שמענו את הסיפורים שלך", הנאשם בתגובה מקלל אותה "את זבל אם לא הייתה זבל זה לא (לא ברור)" ולאחר שהמתלוננת משיבה "בסדר או קיי" אומר לה הנאשם "לכי תזדייני יא שרמוטה" והשיחה מסתיימת בניתוק.

13. הערה: דברים אלו שציטטתי מהשיחה שונים במעט מהנוסח שהובא בכתב האישום ובתמלול השיחה (ת/6). השינוי הוא שלא שמעתי את הנאשם אומר את המילה "מצדי" אלא "אם ייצא לי". דומה שהמשמעות אינה שונה באופן מהותי, אך אבחן את משמעות הביטוי לפי הנוסח שצינתי לעיל. בהקשר זה אציין כי גם המתלוננת בעצמה מסרה, בעדותה בבית המשפט, נוסח שונה מזה שהובא בכתב האישום ("מה שאני צריך לעשות זה לערוף לך את הראש" (עמ' 7 לפרוטוקול)).

14. הנאשם העיד ותיאר את הלחץ בו היה נתון אותה תקופה ואת כעסו במהלך השיחה. הנאשם הודה כי מילים אלו לא היו אמורות להיאמר, אך שב וחזר כי לא התכוון בכך להפחיד את המתלוננת. שמיעת השיחה (להבדיל מדיון אקדמאי-עיוני במשמעות הביטוי, במנותק מההקשר) מביאה לדעתי למסקנה ברורה (ובוודאי שקיים לכל הפחות ספק בנושא) שאכן אין זו מטרת אמירת הדברים. אנמק.

15. מדובר בבני זוג גרושים שהיו מסוכסכים ולא הצליחו להסתדר בשום נושא. המתלוננת תיארה זאת בעדותה והודתה כי יחסי הצדדים היו מאופיינים אותה עת ב"אלימות מילולית שהייתה בינו...ומצבים של פגיעות אחד בשנייה". ביחס לשיחה הקונקרטית הסבירה המתלוננת כי "זה היה אחת השיחות מיני רבות שהיה (כך במקור - י.ט) אלימות מילולית גם מבחינתי....". שיחה זו עסקה בניסיונה של המתלוננת להכתיב לנאשם את האופן בו ייפגש עם ילדיו אותו יום. הנאשם היה עצבני וכעוס ואז הטיחה בו המתלוננת בטון דיבור מתנשא ומחנך משהו כי היה עליו לשתף עמה פעולה, להתקשר ולבקש שתכין תיקים לשני הילדים. לכך הגיב הנאשם במשפט בו עסקין.

16. משמיעת הדברים פעם אחר פעם, עולה בבירור (ובכל מקרה קיים ספק בנושא והנאשם זכאי ליהנות מכך) כי הדברים נאמרו, שלא במטרה להפחיד, אלא על מנת להבהיר למתלוננת כי לא רק שלא תוכל לגרום לו לשתף עמה פעולה (להתקשר ולתאם איתה את הדברים כרצונה), אלא שאם יתאפשר לו הוא אף יכביד עליה ויגרום לה לקשיים. המשפט "אני לא אתקשר אליך, אם ייצא לי לערוף לך ת'ראש אני אערוף לך" משמעותו במקרה זה, על רקע ההקשר הכולל, היא שלא רק שהנאשם לא ישתף פעולה עם המתלוננת, אלא ככל שיתאפשר לו, יעשה דווקא להיפך ויקשה על שיתוף הפעולה ביניהם. למעשה מדובר במשפט הדומה ל"אני אעשה לך את המוות" שמשמעותו היא הכבדה וגרימת קשיים, רק באופן בוטה ופלסטי יותר.

17. אכן, הנאשם עשה שימוש בביטוי קשה ומעורר פלצות ולרוב בהתאם לחזקת הכוונה "בני אדם המבצעים פעולה" מודעים לרוב לטיב הפיזי של מעשיהם", ובכלל זה לתוצאה הטבעית של פעולותיהם [ואולם - י.ט]. חזקה זו,

המבוססת על נסיון החיים, אינה חזקה חלוטה, ודי בכך שהנאשם עורר ספק סביר בראיות המקימות את החזקה, על מנת להפריכה." (ע"פ 2148/13 **דבאס אדאמה נ' מדינת ישראל** (16.12.14)). אם בוחנים את משמעות הדברים על רקע הנסיבות הכוללות והאופן בו התנהלו הצדדים אותה עת האחד כלפי השני, אין מקום לראות - רק בשל תוכנו הבוטא של הביטוי - הוכחה (ברמה הנדרשת) למטרה שהייתה לנאשם בעשותו שימוש במילים אלו. לדעתי, לאור יחסי הצדדים העכורים אותה עת, הבחירה במילים בוטות וקשות אלו באה לצורך הבהרת עמדתו בצורה תקיפה וחד משמעית, אך לא על מנת להפחיד. מטרתו של הנאשם במילים אלו הייתה במישור שונה לחלוטין. לא היה זה במטרה לשנות את התנהגות המתלוננת, או להטיל עליה אימה, אלא להבהיר לה כי הוא לא יישנה את התנהגותו למענה.

18. בכך שהנאשם לא ביקש בהתנהגותו להפחיד את המתלוננת, אין די. עדיין יכולה המאשימה להוכיח את יסוד המטרה באמצעות שימוש בהלכת הצפיות, היינו שדי בכך שהנאשם צפה ברמה גבוהה של הסתברות כי אמירת מילים אלו תגרום לפחד בליבה של המתלוננת, על מנת לקיים את יסוד המטרה שבעבירת האיומים (ראו עניין לם).

19. האם הוכח שהנאשם צפה ברמה גבוהה של הסתברות את השפעת הביטוי על המתלוננת? דעתי היא שהדבר לא הוכח. כאן המקום להעיר כי אינני מקבל את טענת המאשימה לפיה לצורך שימוש בהלכת הצפיות די להראות שהנאשם היה צריך לצפות תוצאה זו ברמת הסתברות גבוהה. כלל הצפיות הפסיקתי (שהוא למעשה אימוץ סעיף 20(ב) לחוק העונשין גם ביחס לעבירות מטרה) מבוסס על הרציונל לפיו "מתקיימת שקילות מוסרית בין מי שביקש להשיג את היעד המוגדר בעבירה, פגיעה בנוסע נתיב תחבורה או כלי תחבורה או סיכון בטיחותו, לבין מי שראה מראש את השגתו של יעד כזה כאפשרות קרובה לוודאי" (ע"פ 217/04 **אלקוראן נ' מדינת ישראל** (29.6.05)); ההדגשה שלי - י.ט. וראו גם רע"פ 9818/01 **ביטון נ' סולטן** (31.3.05); רע"פ 7153/99 **אלגד נ' מדינת ישראל**, פ"ד נה(5), 729). לאור כך, לכלל זה אין תחולה אם הצפייה היא רק בכוח ולא בפועל. רק אם האדם עצמו (ולא כל אחד אחר) צפה את התוצאה המזיקה ברמה גבוהה של הסתברות ולא נמנע ממעשיו, ישנה הצדקה (מוסרית ומשפטית) לראות בו כמי שביקש להשיג תוצאה מזיקה זו. אם תאמר אחרת, תהפוך למעשה העבירה לעבירת רשלנות. אציין כי גם פסיקת בית המשפט העליון אליה הפנתה המאשימה בנושא, אינה מחזקת את טענתה.

20. ודוק: לעיתים יהיה מדובר בנסיבות כאלה, שניתן יהיה להסיק מהן שכל אדם במצבו של הנאשם היה צופה את התממשות תוצאת מעשיו ברמה גבוהה של הסתברות ולקבוע כך גם לגביו, חרף הכחשתו. אך מדובר בחזקה ראיתית הניתנת לסתירה, בעוד שכלל הצפיות הוא חלק מהמשפט המהותי ולא מדיני הראיות (רבין וואקי, **דיני עונשין** (מהדורה שנייה), בעמ' 400).

21. בענייננו, לא הוכח שהנאשם צפה ברמה גבוהה של הסתברות שדבריו יביאו להטלת אימה בלבה של המתלוננת. אנמק.

מדובר באמירה קצרה, שנאמרה תוך סערת רגשות ובתגובה מהירה לדברים שהכעיסו את הנאשם. מהאזנה לשיחה עולה כי הנאשם "לא עצר לחשוב" לפני שהשיב למתלוננת. בנסיבות אלו, ספק בעיני אם ניתן לבסס מסקנה על צפייה ברמה גבוהה של הסתברות, כאשר מדובר באמירת מילים בלבד ללא מעשים שנלוו לכך. יתרה מזו, וחשוב יותר, מדובר כאמור בזוג שהיה מסוכסך והיחסים ביניהם כללו פגיעה מילולית הדדית. בנתונים אלו, אין זה בלתי סביר

שהנאשם לא צפה שהמתלוננת תיבהל מדבריו, בוודאי שלא ברמה הקרובה לוודאי. בעניין זה יפים דבריו של כב' השופט קפלן עת קבע כי "הלקסיקון המשמש את הצדדים בתקשורת ביניהם הוא של שפה נמוכה מאוד, בוטה ומבזה, כך בדרך כלל, וממילא הרף של המודעות לגרימת פחד בלב האחר כתוצאה מאמירת הדברים - גבוה יותר מהמקובל" (ת"פ 21907-12-15 **מדינת ישראל נ' דוד אזולאי** (21.11.16)). בעניין זה ניתן להפנות לתגובתה של המתלוננת למשמע הדברים. אכן, האופן בו השומע קלט את הדברים אינו חשוב לצורך גיבוש יסודות העבירה, בין אם נבהל מהם ובין אם היה אדיש לכך. ואולם, בתוך מערכת יחסים עכורה ופוגענית הדדית, ניתן ללמוד לעיתים מתגובתו האדישה של הצד "המאויש" על כך שהצד "המאיים" אכן לא סבר שדבריו יטילו אימה בלבו של האחר. מכאן, העובדה שהמתלוננת פטרה את הנאשם בביטול והשיבה "נו יופי שמענו את הסיפורים שלך", מתיישבת עם טענת הנאשם שהוא לא צפה (בוודאי שלא כאפשרות קרובה לוודאי) שהדברים יטילו אימה בלב המתלוננת.

22. התוצאה היא שאני מזכה את הנאשם מהעבירה שיוחסה לו. לאור תוצאה זו לא ראיתי להידרש ליתר טענות ההגנה, בדבר זוטי דברים ועקרון שיוניות ההליך הפלילי. עם זאת, אציין כי אפשר שנכון הייתה עושה המאשימה לו הייתה שוקלת בחיוב את בקשת המתלוננת לביטול האישום, בנימוק שנסיבות העניין הכוללות אינן מצדיקות העמדה לדין.

זכות ערעור בתוך 45 יום.

ניתנה היום, כ"ז כסלו תשע"ט, 05 דצמבר 2018, במעמד הצדדים.